

Date: 23rd October-2025

**O‘ZBEK VA NEMIS YOSHLARI NUTQIDA BAYRAMGA OID ZAMONAVIY
LEKSIKANING QIYOSIY TAHLILI (INTERNET VA IJTIMOIIY TARMOQLAR
MISOLIDA)**

Yunusaliyeva Nozimaxon Zuxriddin qizi

Farg‘ona davlat universiteti

Chet tillari fakulteti nemis tili yo‘nalishi

3 - kurs 23.113 guruh talabasi

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-9208-5708>

E-mail: nozimaxon57@gmail.com

Annotatsiya Ushbu tadqiqotning maqsadi o‘zbek va nemis yoshlari nutqida bayramga oid zamonaviy leksikaning o‘ziga xos jihatlarini tahlil qilish, internet va ijtimoiy tarmoqlardagi yangi so‘zlar, slang, qisqartmalar, hashtaglar, emoji va memlarni o‘rganishdir. Tadqiqot materiali sifatida Telegram, Instagram, TikTok, forumlar va chat xonalardan olingan o‘zbek va nemis yoshlar nutqi namunalari tanlandi. Tadqiqot metodlari sifatli lingvistik tahlil, madaniyatshunoslik yondashuvi va solishtirma tahlilni o‘z ichiga oladi. Natijalar shuni ko‘rsatdiki, o‘zbek nutqida bayram leksikasi ko‘proq milliy qadriyatlar, tabiat hodisalari va kundalik voqealar bilan bog‘liq, nemis nutqida esa diniy, tarixiy va mavsumiy kontekstga tayanadi. Tadqiqot xulosasi shuni bildiradiki, zamonaviy bayram leksikasi lingvokultural, ijtimoiy va emotsional funksiyalarni bajaradi.

Kalit so‘zlar: bayram leksikasi, zamonaviy nutq, internet, ijtimoiy tarmoqlar, emoji, memlar, hashtag, slang, qisqartmalar, o‘zbek yoshlari, nemis yoshlari, lingvokultura

**СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ СОВРЕМЕННОЙ ЛЕКСИКИ, СВЯЗАННОЙ С
ПРАЗДНИКАМИ, В РЕЧИ УЗБЕКСКОЙ И НЕМЕЦКОЙ МОЛОДЕЖИ (НА
ПРИМЕРЕ ИНТЕРНЕТА И СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ)**

Аннотация Цель данного исследования проанализировать современную лексику, связанную с праздниками, в речи узбекской и немецкой молодежи, изучить новые слова, сленг, сокращения, хэштеги, эмодзи и мемы в интернете и социальных сетях. Материалом исследования послужили образцы устной речи узбекской и немецкой молодежи из Telegram, Instagram, TikTok, форумов и чатов. Методы исследования включают качественный лингвистический анализ, культурологический подход и сравнительный анализ. Результаты показали, что узбекская лексика праздников больше связана с национальными ценностями, природными явлениями и повседневной жизнью, в то время как немецкая лексика опирается на религиозный, исторический и сезонный контекст. Выводы исследования подтверждают, что современная праздничная лексика выполняет лингвокультурные, социальные и эмоциональные функции.

Date: 23rd October-2025

Ключевые слова: лексика праздников, современная речь, интернет, социальные сети, эмодзи, мемы, хэштег, сленг, сокращения, узбекская молодежь, немецкая молодежь, лингвокультура

COMPARATIVE ANALYSIS OF CONTEMPORARY HOLIDAY-RELATED LEXICON IN UZBEK AND GERMAN YOUTH SPEECH (BASED ON INTERNET AND SOCIAL MEDIA EXAMPLES)

Abstract The aim of this study is to analyze contemporary holiday-related lexicon in the speech of Uzbek and German youth, focusing on new words, slang, abbreviations, hashtags, emojis, and memes in internet and social media. The research material includes samples of Uzbek and German youth speech collected from Telegram, Instagram, TikTok, forums, and chat rooms. The study employs qualitative linguistic analysis, cultural studies approach, and comparative analysis. Findings reveal that Uzbek holiday lexicon is largely associated with national values, natural phenomena, and everyday life, while German holiday lexicon relies on religious, historical, and seasonal contexts. The study concludes that contemporary holiday lexicon serves not only communicative but also linguistic-cultural, social, and emotional functions.

Keywords: holiday lexicon, contemporary speech, internet, social media, emoji, memes, hashtag, slang, abbreviations, Uzbek youth, German youth, linguoculture

KIRISH

Zamonaviy yoshlar nutqida bayram mavzusi atrofida yaratilgan leksik birliklar an'anaviy folklor va og'zaki ijod namunalaridan sezilarli darajada farq qiladi. An'anaviy bayram leksikasi ko'pincha folklor, qo'shiq, she'r va afsonalar orqali shakllangan bo'lsa, yoshlar nutqida u onlayn va ijtimoiy tarmoqlar, chat xonalari, bloglar va memlar orqali tez o'zgaradi va boyiydi. Shu bois, zamonaviy leksika milliy va global madaniyatlarning uzviy uyg'unligini, shuningdek, yoshlar orasida kommunikatsiya uslublarining dinamik rivojlanishini aks ettiradi.

Internet-muhit va ijtimoiy tarmoqlar yoshlar uchun yangi bayram terminlarini, slang iboralarni va vizual-tekstual memlarni keng tarqatish vositasi sifatida xizmat qiladi. Masalan, o'zbek va nemis yoshlari nutqida bayram bilan bog'liq yangi so'zlar, qisqartmalar, hashtaglar va emojilar tezda ommalashadi va mavsumiy bayram kayfiyatini ifodalashning muhim vositasiga aylanadi. Ushbu leksik birliklar nafaqat ma'lumot uzatadi, balki ijtimoiy identitetni shakllantirish, oilaviy va do'stona munosabatlarni mustahkamlash, shuningdek, global va milliy madaniyatlar o'rtasidagi interaktiv aloqalarni rivojlantirish funksiyasini ham bajaradi.

Shu nuqtai nazardan, o'zbek va nemis yoshlari nutqida bayramga oid zamonaviy leksikaning tahlili ilmiy jihatdan muhimdir. Tadqiqotning asosiy maqsadi - yangi so'zlar, slang, onlayn iboralar va memlarning bayram mavzusidagi qo'llanilishini aniqlash,

Date: 23rd October-2025

ularning semantik, pragmatik va lingvokultural xususiyatlarini o'rganish, shuningdek, ikki madaniyat orasidagi o'xshashlik va farqlarni solishtirma tarzda aniqlashdir.

Tadqiqot natijalari nafaqat lingvistik tahlil va madaniyatshunoslik sohalarida, balki yoshlar kommunikatsiyasi, onlayn kommunikatsiya strategiyalari va zamonaviy media tahlilida ham qo'llanishi mumkin. Shu bilan birga, u xalq og'zaki ijodidan farqli ravishda, internet-muhit va ijtimoiy tarmoqlarda paydo bo'lgan yangi leksik jarayonlarni chuqurroq tushunishga yordam beradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Zamonaviy yoshlar nutqi va internet-leksikasi sohasida bir qator tadqiqotlar mavjud bo'lib, ular yoshlar orasida bayram mavzusida paydo bo'lgan yangi leksik birliklar, slang va memlarni o'rganishga qaratilgan. O'zbek olimlaridan A. Madvaliyev va D. Quronov bayram leksikasi va xalq ijodidagi metaforik bayram timsollarini tahlil qilgan [4,7]. Ularning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, o'zbek folkloridagi bayram timsollari nafaqat bayram kayfiyatini aks ettiradi, balki xalqning ijtimoiy birlik, oilaviy qadriyatlar va tarixiy xotirani saqlashga xizmat qiladi. Sh. Safarov esa yoshlar nutqida internet va ijtimoiy media orqali shakllangan yangi leksik birliklarni, qisqartmalar va memlarni o'rganib, ularning kommunikativ va pragmatik funksiyalarini aniqlagan [8].

Nemis tadqiqotchilari J. Grimm, W. von Humboldt va R. Kluge bayram qahramonlari va mavsumiy leksikaning tarixiy, diniy va madaniy kontekstdagi funksiyalarini o'rganishgan [2,3]. Ular bayram qahramonlari nomlari va ularning folklor matnlaridagi ramziy ma'nolarini tahlil qilib, nemis madaniyatidagi diniy qadriyatlar, oilaviy an'ana va tarixiy xotira bilan bog'liqligini ko'rsatgan. Bu tadqiqotlar nemis yoshlar nutqida onlayn muhitda paydo bo'lgan bayram leksikasi va memlarning ham tarixiy va madaniy ildizlarga tayanishini tasdiqlaydi.

So'nggi yillarda onlayn kommunikatsiya va yoshlar leksikasi bo'yicha o'tkazilgan tadqiqotlar yoshlar nutqida hashtaglar, emoji, qisqartmalar, internet slang va memlarning bayram mavzusidagi qo'llanilishini ko'rsatadi [1,6]. Masalan, o'zbek yoshlari "Navro'z vibes", "Bayram mood" yoki "Sumalak selfie" kabi iboralarni ishlatib, nemis yoshlari "Frohe Weihnachten vibes", "Oster-Update", "Weihnachts-Emoji" kabi yangi leksik birliklardan foydalanadi. Ushbu birliklar bayram kayfiyatini ifodalash bilan birga, yoshlar orasida ijtimoiy aloqalarni mustahkamlash, guruh identitetini yaratish va lingvokultural qadriyatlarni saqlashda muhim rol o'ynaydi.

Bundan tashqari, tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy bayram leksikasi dinamik va kontekstga bog'liq xususiyatlarga ega. Yangi so'zlar va slang birliklar tezda paydo bo'ladi, tarqaladi va ba'zan qisqa muddat ichida yangilanadi yoki eskiradi. Shu bilan birga, memlar va internet iboralari vizual va matnli elementlarning uyg'unligi orqali semantik va pragmatik boylik yaratadi, bayram kayfiyatini interaktiv tarzda ifodalaydi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, o'zbek va nemis yoshlari nutqidagi bayram leksikasi nafaqat kommunikativ va madaniy funksiyalarni bajaradi, balki lingvokultural identitetni shakllantirish, onlayn va real hayot aloqalarini mustahkamlash, shuningdek, yoshlar orasida global va milliy qadriyatlar o'rtasida muvozanat yaratishga xizmat qiladi.

Date: 23rd October-2025

Shu sababli, o'zbek va nemis yoshlari nutqida bayram mavzusidagi zamonaviy leksikaning lingvistik, semantik va madaniy jihatlarini solishtirma tahlil qilish ilmiy jihatdan dolzarb va muhim hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotning asosiy materiali sifatida o'zbek va nemis yoshlari nutqidagi bayram mavzusidagi zamonaviy leksik birliklar tanlandi. Materiallar yig'ishda asosan internet-muhit va ijtimoiy tarmoqlar manbalari asos sifatida ishlatildi, chunki ular yoshlar nutqining eng dinamik va tez rivojlanadigan qismi bo'lib, yangi so'zlar, slang iboralar, memlar va vizual-lingvistik elementlar tezda paydo bo'ladi va tarqaladi.

O'zbek yoshlar nutqi materiali quyidagilarni o'z ichiga oladi: ijtimoiy tarmoqlardagi postlar va statuslar (Telegram, Instagram, TikTok), ular orqali bayram kayfiyatini ifodalovchi yangi so'zlar va slang iboralar aniqlanadi. Bloglar va forumlar, u yerda yoshlar o'z bayram tajribalari, tabriklar va interaktiv muloqotlarda ishlatiladigan leksik birliklar bilan almashadilar. Bundan tashqari, chat xonalarda yuzaga kelgan til o'zgarishlari, qisqartmalar, emoji va memlar, ular yoshlar orasida yangi lingvokultural ifodalarni yaratadi.

Nemis yoshlar nutqi materiali esa quyidagi manbalarni o'z ichiga oladi: ijtimoiy tarmoqlardagi postlar va storylar (Instagram, Twitter, TikTok), ular bayram mavzusidagi hashtaglar, vizual elementlar va yangi leksik birliklarni o'zida jamlaydi. Forumlar va chat xonalarda shakllangan interaktiv muloqotlar, ularda yoshlar yangi so'zlar, emoji va memlar orqali bayram kayfiyatini ifodalaydi. Shuningdek, onlayn jurnallar va bloglar, u yerda bayram mavzusidagi zamonaviy iboralar, slang va metaforik birliklar keng qo'llaniladi.

O'zbek va nemis yoshlari nutqidagi bayram leksikasining zamonaviy tendensiyalarini aniqlashga erishildi. Yangi so'zlar, slang iboralar, hashtaglar, emoji va memlarning semantik va pragmatik funksiyalarini tahlil qilishga erishildi. Lingvokultural kontekstda bayram mavzusidagi nutqiy birliklarning milliy va universal jihatlari. Internet va ijtimoiy tarmoqlarda paydo bo'layotgan leksik innovatsiyalar va yoshlar orasidagi kommunikativ o'zgarishlarni kuzatish.

Shuningdek, bu materiallar zamonaviy bayram leksikasi va yoshlar madaniyati o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni aniqlash, semantik qatlamlarni tahlil qilish va milliy lingvokultural xususiyatlarni solishtirma tarzda o'rganish imkonini beradi. Shu tarzda, tadqiqot materiali yoshlar nutqining interaktiv, kontekstga bog'liq va vizual-lingvistik jihatlarini chuqur o'rganishga asos yaratadi.

NATIJA VA MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, o'zbek va nemis yoshlari nutqida bayram mavzusidagi zamonaviy leksika internet va ijtimoiy tarmoqlar orqali tez rivojlanadi hamda o'ziga xos lingvokultural va semantik xususiyatlarni namoyon qiladi. Yoshlar nutqida bayram mavzusidagi leksik birliklar yangi so'zlar, slang, qisqartmalar, hashtaglar, emoji va memlar shaklida paydo bo'lib, ularning ma'no, kommunikativ va madaniy funksiyalari

Date: 23rd October-2025

turlicha ifodalanadi. Bu birliklar an'anaviy folklor va og'zaki ijoddagi bayram leksikasidan farqli ravishda interaktiv va kontekstga moslashgan xususiyatga ega. Qiyosiy tahlil shuni ko'rsatadiki, o'zbek va nemis yoshlari nutqidagi bayram leksikasi bir qator umumiy funksiyalarni bajaradi. Misol uchun bayram kayfiyatini yaratish va hissiy holatni ifodalash, ijtimoiy aloqalarni mustahkamlash va do'stona muloqotni rivojlantirish, guruh identitetini shakllantirish va yoshlar orasida o'zaro tushunishni ta'minlash. lingvokultural qadriyatlarni aks ettirish va milliy madaniyatni onlayn muhitda saqlash.

Shu bilan birga, ifodalash vositalari va semantik qatlamlar milliy va madaniy kontekstga bog'liq holda farqlanadi. O'zbek nutqida bayram leksikasi ko'proq milliy va tabiatga oid elementlarga tayanadi, mem va slang vositalari bilan boyitiladi. Nemis nutqida esa bayram leksikasi diniy, tarixiy va mavsumiy kontekstga asoslanadi, an'anaviy qadriyatlarni yangi interaktiv muhitda saqlashga xizmat qiladi.

Muhokama shuni ko'rsatadiki, zamonaviy yoshlar nutqida bayram leksikasi nafaqat kommunikativ vosita sifatida, balki lingvokultural, ijtimoiy va emotsional funksiyalarni bajaradi. Internet va ijtimoiy tarmoqlar yoshlar orasida bayram mavzusidagi yangi leksik birliklarning tez tarqalishiga, mem va emoji orqali hissiy rang-baranglik yaratishga, ijtimoiy guruh identitetini shakllantirishga va madaniy qadriyatlarni interaktiv tarzda aks ettirishga imkon beradi.

Shuningdek, o'zbek va nemis yoshlari nutqidagi bayram leksikasi milliy va universal elementlarni uyg'unlashtirib, xalqaro kommunikatsiya va yoshlar madaniyatini o'rganish uchun muhim ilmiy manba sifatida ahamiyat kasb etadi. Ushbu natijalar lingvistik tadqiqotlarda yangi trendlarni aniqlash, yoshlar kommunikatsiyasini chuqurroq tahlil qilish va onlayn madaniyat kontekstida lingvokultural tadqiqotlarni rivojlantirish uchun poydevor yaratadi.

XULOSA

Ushbu tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, o'zbek va nemis yoshlari nutqida bayram mavzusidagi zamonaviy leksika ijtimoiy tarmoqlar va internet muhiti orqali tez rivojlanadi va o'ziga xos lingvokultural, semantik hamda kommunikativ xususiyatlarni namoyon qiladi. O'zbek yoshlari nutqida bayram leksikasi asosan milliy qadriyatlar, tabiat hodisalari, fasllar almashinuvi va kundalik hayotiy voqealar bilan bog'liq bo'lib, yangi so'zlar, slang, memlar va emoji orqali bayram kayfiyatini ifodalaydi va ijtimoiy guruh identitetini mustahkamlaydi.

Nemis yoshlari nutqida esa bayram leksikasi ko'proq diniy, tarixiy va mavsumiy kontekstlarga tayanadi. Hashtaglar, emoji va vizual memlar bayram kayfiyatini qisqa, lekin samarali tarzda ifodalaydi, slang va qisqartmalar esa an'anaviy bayram ma'nolarini interaktiv kontekstda saqlash va yoshlar orasida universal bayram kayfiyatini yaratishda muhim rol o'ynaydi.

Solishtirma tahlil shuni ko'rsatdiki, o'zbek va nemis yoshlar nutqida bayram leksikasi bir qator umumiy funksiyalarni bajaradi: bayram kayfiyatini yaratish, ijtimoiy aloqalarni mustahkamlash, guruh identitetini shakllantirish va lingvokultural qadriyatlarni

Date: 23rd October-2025

aks ettirish. Shu bilan birga, ifodalash vositalari va semantik qatlamlar milliy va madaniy kontekstga bog‘liq holda farq qiladi.

Umuman olganda, zamonaviy yoshlar nutqida bayram leksikasi nafaqat kommunikativ vosita, balki lingvokultural, ijtimoiy va emotsional funksiyalarni bajaradi. O‘zbek va nemis yoshlari nutqidagi bayram leksikasi milliy va universal elementlarni uyg‘unlashtirib, xalqaro kommunikatsiya, yoshlar madaniyati va onlayn kommunikatsiyani o‘rganish uchun muhim ilmiy manba hisoblanadi. Tadqiqot natijalari internet va ijtimoiy tarmoqlarda yoshlar nutqi orqali lingvokultural tadqiqotlarni rivojlantirish hamda yangi trendlarni aniqlashda asos bo‘lib xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Anderson M. Youth language and social media: Digital communication trends. – London: Routledge, 2018. – P. 198.
2. Grimm J. Deutsche Mythologie. – Berlin: Dieterich, 1850. – S. 410.
3. Kluge R. Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache. – Berlin: Walter de Gruyter, 1901. – S. 625.
4. Madvaliyev A. O‘zbek xalq og‘zaki ijodida bayram timsollari. – T.: “Fan”, 2010. – B. 214.
5. Müller T. Internet slang and online expressions in German youth communication. – Berlin: Springer, 2020. – P. 156.
6. Otamurodov S. Bayram qo‘shiqlari va she’rlarda metafora va ramzlar. – T.: “Fan va texnologiya”, 2017. – B. 145.
7. Quronov D. O‘zbek folkloridagi bayram obrazlari va metaforik timsollar. – T.: “Akademnashr”, 2012. – B. 178.
8. Safarov Sh. Yoshlar nutqida internet va ijtimoiy tarmoqlardagi yangi leksik birliklar. – T.: “Ilm-Ziyo”, 2015. – B. 132.

